

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІМІДЖУ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА НЬОГО

У статті розкрито сутність понять «імідж» та «імідж викладача закладу вищої освіти», проаналізовано наукові праці, присвячені цій проблематиці, висвітлено результати проведеного анкетного обстеження й інтерв'ювання, що дало змогу визначитись щодо бачення респондентами тих якостей та рис, які повинні бути притаманні викладачам закладів вищої освіти.

Проаналізовано, наскільки важливо для студентів, щоб викладач мав науковий ступінь і вчене звання; власні наукові статті, посібники та підручники; був практиком. З'ясовано, чи звертають студенти увагу на те, як викладач спілкується з іншими викладачами та студентами, як відповідає на запитання студентів; чи важливо для них, що є контакт з викладачем у соціальних мережах, а в освітньому процесі використовуються новітні технології; чи звертають увагу студенти на те, як викладач реагує на протилежну думку, які його манери в процесі взаємодії в середовищі колег і студентів; який зовнішній вигляд викладача більше імонує студентам тощо.

Визначено важливість (на основі рангової шкали) характеристик іміджу, зазначених особисто (відповіді на відкриті питання) як респондентами-юнаками, так і респондентками-дівчатами. Було зазначено такі основні характеристики іміджу викладача закладу вищої освіти: впевнений у собі професіонал; має любов і хист до викладацької роботи; здатний донести інформацію, зацікавити, захопити увагу студентів; вміє чітко роз'яснювати завдання та критерії їх оцінювання; об'єктивний та неупереджений; пунктуальний, відповідальний у виконанні взятих зобов'язань і дотриманні даного слова; доброзичливий та відкритий у спілкуванні; комунікабельний, з почуттям гумору; здатний оцінити психологічні особливості студентів; має відповідний зовнішній вигляд.

Для оцінювання тісноти зв'язку між зазначеними ознаками розраховано коефіцієнт кореляції рангів Спірмена та перевірено його значення на істотність зв'язку.

Ключові слова: імідж викладача вищої школи, педагогічний імідж, освітній процес, вибіркоче спостереження, анкетне обстеження, інтерв'ювання, респонденти, характеристики іміджу викладача вищої школи, оцінка характеристик іміджу.

JEL classification: A22, Z00

Вступ і постановка проблеми. Термін «імідж» означає враження, яке особистість справляє на людей і яке фіксується в їхній свідомості у формі певних емоційно забарвлених стереотипних уявлень (Галицька, Донкоглова, 2011). Ці уявлення в освітньому процесі створюються в результаті прямої взаємодії викладача і студентів або опосередковано через думку інших людей (колег-викладачів, студентів, співробітників закладу вищої освіти).

Імідж викладача вищої школи, як зазначають деякі науковці, – це образ людини, сформований із багатьох компонентів, зовнішніх і внутрішніх характеристик, зокрема візуальної привабливості, культури вербального і невербального спілкування, особистісних якостей відповідно до моральних і етичних норм. Особливо це стосується

професійних характеристик педагога, його фахових компетентностей та націленості на досягнення позитивного результату освітнього процесу; практичного досвіду реалізації своїх професійних завдань і педагогічної майстерності; рольової відповідальності особистості статусу та соціальної ролі педагога; уміння поважати людську гідність студентів, відчувати потребу й здатність надавати кваліфіковану педагогічну допомогу для їхнього особистісного розвитку тощо.

У сучасних умовах євроінтеграційних процесів вищої освіти й зростання конкуренції на ринку освітніх послуг усе більшого значення набуває імідж викладача вищої школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окреслена проблематика є об'єктом дослідження багатьох науковців, але більшість праць

стосується іміджу майбутніх учителів. У тих публікаціях, де розглянуто імідж викладача вищої школи, зокрема й в останні роки, велику увагу надано зовнішньому вигляду викладача. Авторки цієї статті у 2011 році на основі вибіркового обстеження з'ясовували ставлення студентів і аспірантів до цих питань (Галицька, Донкоглова, 2011). О. Вошевська, Г. Євтушенко, О. Козлова, А. Коркішко, А. Романовська та ін. досліджували питання еволюції категорій «імідж» та «педагогічний імідж» у філософській та історико-педагогічній літературі; розглядали особливості педагогічного іміджу, його функції (хоча єдності у їх класифікації немає); приділяли велику увагу формуванню іміджу викладача вищої школи, визначенню його основних компонентів. У їхніх публікаціях визначено соціально-психологічні чинники позитивного іміджу викладача закладу вищої освіти (Козлова, 2013); поняття «імідж викладача вищої школи» та його основні компоненти (Романовська, 2016); подано анкету, яку використовують у багатьох американських закладах вищої освіти для з'ясування ставлення студента до викладача, його оцінки окремих характеристик іміджу викладача (Вошевська, 2016); проілюстровано розроблену комплексну систему управління професійним іміджем викладача закладу вищої освіти (Євтушенко, Бабошко, Бушля, 2016); наведено результати дослідження (за методикою «Оцініть свій імідж» Дж. Ягера) 30 педагогічних працівників стосовно власного іміджу та визначено методологічні та організаційні аспекти проведення постійного семінару «Імідж сучасного педагога» (Коркішко, 2017).

Невирішені частини проблеми. Наявні публікації з цієї проблематики більше фокусуються на визначенні сутності поняття «імідж», класифікації його компонентів, зокрема іміджу викладачів закладів вищої освіти, тоді як відповідних спостережень, особливо із застосуванням статистико-математичного апарату, було проведено недостатньо.

Мета та завдання. Метою дослідження є з'ясування основних характеристик іміджу викладача вищої школи, проблем, які виникають в освітньому процесі під час взаємодії між викладачем і студентами, що, своєю чергою, впливає на імідж викладача. Основним завданням цього дослідження було визначити чинники впливу на імідж викладача вищої школи (через проведення спостереження й узагальнення його результатів) та оцінити зазначені респондентами основні характеристики іміджу. Було проведено вибіркове обстеження студентів магістерської програми першого та другого років навчання спеціальності

«Фінанси, банківська справа та страхування». Для досягнення бажаної точності результатів визначено обсяг вибірки респондентів – 46 осіб. Анкету з певним переліком питань, запропонованих респондентам, розроблено на основі навчально-методичних джерел (Галицька, Буй, Донкоглова, 2015; Федулова, 2011).

Іноді після обробки анкет виникає потреба в проведенні інтерв'ювання – для виявлення позицій (ставлення) респондентів щодо кількісних чи якісних характеристик явищ або процесів. Зокрема, додатково було з'ясовано такі питання:

- Які інформаційно-комунікативні технології найбільш ефективні в освітньому процесі?
- З чим пов'язана визначена Вами пріоритетність тих чи інших видів лекційних занять?
- З чим пов'язана визначена Вами пріоритетність тих чи інших видів семінарських занять?
- До чого може призвести неадекватна реакція викладача на протилежну думку?
- На що звертають увагу респонденти під час спілкування викладача з колегами чи студентами?
- На що звертають увагу респонденти у відповідях викладача студентам?

Основні результати дослідження. Аналіз відповідей на запитання анкети дав змогу з'ясувати бачення респондентами тих якостей та рис, які повинні бути притаманні викладачам закладів вищої освіти. 97,8 % усіх респондентів вважають, що стать викладача не має принципового значення. Щодо наявності у викладача наукового ступеня чи вченого звання, то 76,5 % юнаків та 72,4 % дівчат зазначили, що їх наявність важлива, але непринципова. Бажано, вважають студенти, щоб при викладанні професійно орієнтованих дисциплін викладач був практиком або досконало знав специфіку й особливості тієї чи іншої професійної діяльності (фінансової, банківської, страхової тощо) та звертав увагу студентів на позитивні й негативні нюанси. Так думають 80,4 % усіх респондентів, а 60,9 % відповіли, що для них має значення наявність у викладача власних наукових статей, посібників і підручників. Особливо наголошували на розробленні навчально-методичних матеріалів: посібників, комплексів з різних дисциплін, методичних розробок для проведення семінарських і практичних занять.

82,4 % респондентів-юнаків і 96,6 % респонденток-дівчат вважають важливим застосування в освітньому процесі новітніх технологій, інформаційно-комунікативних, зокрема мультимедіа, ресурсів, телекомунікаційних мереж тощо. Але також зазначають, що під час викладання окремих дисциплін не слід забувати про дошку та роздатковий матеріал.

АНКЕТА	
1. Опишіть, як повинен виглядати викладач вищої школи.	_____
2. Чи має для Вас значення стать викладача?	☐ Так ☐ Ні
3. Які три найважливіші характеристики повинні бути притаманні викладачу вищої школи?	1) _____ 2) _____ 3) _____
4. Чи важливо для Вас, щоб викладач мав науковий ступінь і вчене звання?	☐ Так ☐ Ні
5. Чи має значення для Вас наявність власних наукових статей, посібників та підручників у викладача?	☐ Так ☐ Ні
6. Чи важливо для Вас, щоб викладач був практиком?	☐ Так ☐ Ні
7. Чи звертаєте Ви увагу на те, як викладач спілкується з іншими викладачами та студентами?	☐ Так ☐ Ні
8. Чи важливо для Вас, щоб викладач використовував новітні технології?	☐ Так ☐ Ні
9. Чи звертаєте Ви увагу на те, як викладач відповідає на запитання студентів?	☐ Так ☐ Ні
10. Чи важливо для Вас, що є контакт з викладачем у соціальних мережах?	☐ Так ☐ Ні
11. Який вид лекцій, залежно від методів викладання матеріалу, є для Вас найбільш продуктивним?	☐ традиційна лекція ☐ інтерактивна лекція ☐ проблемна лекція ☐ візуалізована лекція ☐ спільна лекція ☐ лекція-пресконференція
12. Який вид семінарського заняття, залежно від методів його проведення, є для Вас більш продуктивним?	☐ семінар – запитання і відповіді ☐ семінар – розгорнута бесіда ☐ семінар-конференція ☐ семінар – «мозковий штурм» ☐ доповідь-дискусія
13. Який зовнішній вигляд викладача більше імponує Вам?	☐ діловий ☐ сучасний ☐ класичний
14. Чи звертаєте Ви увагу на те, як викладач реагує на протилежну думку?	☐ Так ☐ Ні
15. Чи звертаєте Ви увагу на манери викладача?	☐ Так ☐ Ні
16. Чи відповідає Вам викладач на Ваші запитання, якщо Ви зустріли його за стінами академії?	☐ Так ☐ Ні
17. Чи важливо для Вас, що викладач під час навчання вдається до гумору або історій з власного життя?	☐ Так ☐ Ні
18. Укажіть Вашу стать:	☐ Чоловіча ☐ Жіноча
<i>Дякуємо за співпрацю!</i>	

Найпродуктивнішими за методами викладу матеріалу респонденти вважають інтерактивні лекції (47,8 %), оскільки вони дають змогу повернути увагу аудиторії до найважливіших питань теми, захоплюють студентів до коментарів, зауважень, запитань. Респонденти зазначають, що такі лекції є ефективними для студентів старших курсів, коли вже є певний багаж знань. На першому та другому курсах опитані відзначають важливість традиційних лекцій (23,9 %), оскільки такі лекції містять конкретну інформацію про факти, події та пояснення наукових явищ

і процесів, обґрунтування сутності тієї чи іншої категорії тощо. 21,8 % респондентів віддали перевагу проблемним лекціям: «лекція – наукова проблема» та «лекція – проблемна ситуація». На думку студентів, спільна лекція (6,5 %), яку читають кілька лекторів, ефективна перед державними іспитами. Незалежно від виду лекції викладач повинен широко використовувати засоби візуалізації, а також урахувати такі методичні аспекти викладу матеріалу: встановлення і підтримання контакту з аудиторією, досконале знання матеріалу лекції та вільний її виклад,

психологічні особливості сприйняття студентами мовлення, особливо бакалаврами, тощо. 88,2 % респондентів-юнаків і 89,7 % респонденток-дівчат вважають доречним, що викладач під час лекції чи семінару вдається до гумору або історій з власного життя.

Найпродуктивнішим видом семінарського заняття за методами його проведення респонденти вважають семінар «мозкова атака» (50,0 %), оскільки він передбачає розв'язання невідкладних завдань протягом обмеженого часу, обговорення якнайбільшої кількості ідей та вибору найефективніших. Такі заняття, на думку опитаних студентів, передбачають пошук найкращого вирішення проблеми, винесеної на обговорення. При цьому можна проаналізувати ту чи іншу конкретну проблемну ситуацію (кейс). 26,1 % респондентів віддають перевагу семінару – «доповідь-дискусія», оскільки в процесі цього заняття можливе глибоке та ґрунтовне обговорення найважливіших проблем, висвітлених у доповідях однокурсників. Семінари – «розгорнута бесіда» (13,0 %) та «запитання-відповідь» (10,9 %), особливо останній вид, на думку респондентів, практично унеможливають творче проведення, не активізують мислення. Як зазначали студенти, такі заняття частіше використовують на першому та другому курсах бакалаврської програми, що й зрозуміло. Ефективність семінарського заняття, на думку респондентів, залежить як від студентів, їхньої підготовки та активної пізнавальної діяльності, так і (більшою мірою) від викладача. Викладач повинен зазначати мету і завдання семінару, джерела інформації, формат проведення та критерії оцінювання, а в процесі проведення семінару стимулювати співпрацю, здійснювати продумане спілкування та доброзичливий контроль.

Студенти (більшість респондентів-юнаків (94,1 %) і лівова частка респонденток-дівчат (79,3 %)) звертають увагу на те, як викладач реагує на протилежну думку. Студенти вважають, що якщо викладач неадекватно реагує на протилежну думку, то це може призвести до конфлікту між викладачем і студентом, до взаємного емоційного відчуження. Про це свідчать і результати дослідження, проведеного авторками статті у 2010 році: респонденти зазначали, що деякі викладачі не прагнуть зрозуміти студента, не сприймають його думку щодо порушеного питання і вважають власний варіант його вирішення єдиною правильним (Галицька, Донкоглова, 2010).

88,2 % респондентів-юнаків і 89,6 % респонденток-дівчат звертають увагу на те, як викладач спілкується зі своїми колегами та студентами; в яких випадках застосовує активне, а в яких –

пасивне слухання, наскільки їм імпонує манера спілкування того чи іншого викладача. Особливу увагу респонденти звертають на те, як викладач відповідає на запитання студентів (97,8 %), чи «боїться» поставлених запитань, наскільки кваліфіковано та аргументовано відповідає. Студенти вважають важливим контакт з викладачем у соціальних мережах (71,7 %). Дуже часто виникають питання, які потребують термінового вирішення, особливо якщо викладач – науковий керівник під час виконання курсової або дипломної роботи. Респонденти зазначали, що позитивним моментом є і те, що викладачі НаУКМА зазвичай дають відповідь на запитання студентів і за стінами університету (97,8 %).

Респонденти-юнаки віддають перевагу сучасному (58,8 %) і класичному (29,4 %) стилю одягу викладача, а респондентки-дівчата – сучасному (72,4 %) і діловому (17,2 %). Згідно з відповідями, щоб справити гарне враження на студентів, викладач повинен дбати про свій зовнішній вигляд: одяг, зачіску, косметику, аксесуари. Проведене авторками статті дослідження у 2011 році щодо іміджу ділової людини також засвідчило небайдужість респондентів до цих питань.

Як юнаки (88,2 %), так і дівчата (89,7 %) звертають увагу на манери поведінки викладача, особливо на його морально-комунікативні якості, ініціативність тощо. Відповідаючи на відкриті питання, респонденти зазначили такі основні характеристики іміджу викладача закладу вищої освіти: впевнений у собі професіонал; має любов і хист до викладацької роботи; здатний донести інформацію, зацікавити, захопити увагу студентів; вміє чітко роз'яснювати завдання та критерії їх оцінювання; об'єктивний та неупереджений; пунктуальний, відповідальний у виконанні взятих зобов'язань і дотриманні даного слова; доброзичливий та відкритий у спілкуванні; комунікабельний, з почуттям гумору; здатний оцінити психологічні особливості студентів; має відповідний зовнішній вигляд.

Для оцінювання важливості характеристик, пріоритетність яких зазначили респонденти, було проведено додаткове дослідження. Респонденти за п'ятибальною шкалою оцінили кожен з цих характеристик, а на основі середнього бала по кожній з них було визначено відповідний ранг (див. таблицю).

Згідно з отриманими даними, спостерігається достатньо висока узгодженість оцінок респондентів-юнаків і респонденток-дівчат, майже повна однотайність щодо більшості характеристик. Про тісний зв'язок між ознаками свідчить і розрахований коефіцієнт кореляції рангів

Таблиця. Оцінка характеристик іміджу викладача вищої школи

Характеристики	Середній бал по сукупності		Ранги	
	юнаків (x)	дівчат (y)	Rx	Ry
Впевнений у собі професіонал	4,4	4,8	1	1
Має хист до викладацької роботи	4,2	4,6	2,5	2
Здатний донести інформацію, зацікавити, захопити увагу студентів	4,2	4,5	2,5	3,5
Вміє чітко роз'яснювати завдання та критерії їх оцінювання	4,0	4,5	5,5	3,5
Об'єктивний та неупереджений	4,1	4,3	4	6
Пунктуальний, відповідальний у виконанні взятих зобов'язань і дотриманні даного слова	3,6	4,4	7	5
Доброзичливий та відкритий у спілкуванні	3,4	4,0	8	8
Комунікбельний, з почуттям гумору	2,9	3,7	9	9
Здатний оцінити психологічні особливості студентів	4,0	4,2	5,5	7
Має відповідний зовнішній вигляд	2,7	3,6	10	10

Спірмена (0,91). Перевірка коефіцієнта кореляції рангів на істотність зв'язку свідчить про те, що зв'язок між ознаками істотний, оскільки критичне значення коефіцієнта для рівня істотності 0,05 та 10 одиниць сукупності (0,56) менше від фактичного.

Висновки та пропозиції щодо подальших досліджень. У сучасному суспільстві значна увага приділяється різним аспектам освітньої діяльності, зокрема питанням, розглянутим у цій статті. Тому одним із завдань освітнього процесу щодо діяльності викладача є постійне, свідоме формування викладачем власного іміджу. Вважаємо, що важливість позитивного іміджу викладача вищої школи є запорукою успіху

у формуванні особистості студента, активізації його можливостей у повсякденному житті та особливо в діловій сфері.

У подальших дослідженнях потрібно зважати на той факт, що під час проведення цього опитування респонденти-юнаки та респондентки-дівчата були майже одноставні у своїх відповідях на більшість питань анкети. З огляду на це поділ сукупності за гендерною ознакою не є обов'язковим.

Розглянутим питанням буде приділено увагу в освітньому процесі на лекціях і семінарах з курсів «Методика викладання фінансово-економічних дисциплін» і «Ділова етика», а також під час проведення педагогічної практики.

Список літератури

- Щошевська, О. (2016). Формування іміджу викладача вищої школи. *Молодий вчений*, 12(39), 404–408. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/98.pdf>
- Галицька, Е., Донкоглова, Н. (2010). Природа конфліктів у вищих навчальних закладах. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*, 107, 3–6. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/3769>
- Галицька, Е., Донкоглова, Н. (2011). Імідж ділової людини та чинники впливу на його формування. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*, 120, 12–16. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/3643>
- Галицька, Е., Буй, Т., Донкоглова, Н. (2015). *Методика викладання фінансово-економічних дисциплін. Навч.-метод. посіб.* Київ: НаУКМА.
- Євтушенко, Г., Бабошко, А., Бушля, Д. (2016). Імідж сучасного педагога: сутність та особливості формування. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 11, 630–634. <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/132.pdf>
- Козлова, О. (2013). Соціально-психологічні чинники професійного іміджу викладача ВНЗ. *Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*, 6(9), 191–200. <http://www.appsychology.org.ua/data/jrn/v6/i9/20.pdf>
- Коркішко, А. (2017). Формування професійного іміджу педагогічних кадрів (за матеріалами семінару «Імідж сучасного педагога»). У *Vzdelávanie a spoločnosť II: medzinárodný nekonferenčný zborník* (с. 531–538). Prešovská univerzita. <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova9/subor/Korkishko.pdf>
- Романовська, О. (2016). Поняття і структура іміджу викладача вищої школи. *Теорія і практика управління соціальними системами*, 2, 135–146. <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/22616>
- Федулова, Л. (2011). *Методика викладання економічних дисциплін*. Миколаїв: Іліон.

References

- Fedulova, L. (2011). *Methods of teaching economic disciplines*. Mykolaiv: Ilion [in Ukrainian].
- Galytska, E., & Donkoglova, N. (2010). The nature of conflicts in higher educational institutions. *Scientific Papers NaUKMA. Economics*, 107, 3–6. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/3769> [in Ukrainian].
- Galytska, E., & Donkoglova, N. (2011). The image of a business person and factors influencing its formation. *Scientific Papers NaUKMA. Economics*, 120, 12–16. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/3643> [in Ukrainian].
- Galytska, E., Bui, T., & Donkoglova, N. (2015). *Methods of teaching financial and economic disciplines. Educational and methodological manual*. Kyiv: NaUKMA [in Ukrainian].
- Korkishko, A. (2017). Formation of professional image of pedagogical staff (based on the materials of the seminar “Image of a modern pedagogue”). In *Vzdelavanie a spoločnosť II: Medzinárodný nekonferenčný zborník* (с. 531–538). Prešovská univerzita.

- international non-conference proceedings* (pp. 531–538). University of Prešov. <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova9/subor/Korkishko.pdf> [in Ukrainian].
- Kozlova, O. (2013). Socio-psychological factors of the professional image of a university teacher. *Current problems of psychology: a collection of scientific works of the H. S. Kostyuk Institute of Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine*, 6(9), 191–200. <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v6/i9/20.pdf> [in Ukrainian].
- Romanovska, O. (2016). The concept and structure of the image of a higher school teacher. *Theory and Practice of Social Systems Management*, 2, 135–146. <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/22616> [in Ukrainian].
- Voshchevska, O. (2016). Formation of the image of a higher school teacher. *Young Scientist*, 12(39), 404–408. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/98.pdf> [in Ukrainian].
- Yevtushenko, G., Baboshko, A., & Bushlia, D. (2016). The image of a modern teacher: the essence and peculiarities of formation. *Global and National Economic Problems*, 11, 630–634. <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/132.pdf> [in Ukrainian].

Eleonora Galytska, Natalia Donkohlova

MAIN CHARACTERISTICS OF THE IMAGE OF THE HIGHER SCHOOL TEACHER AND THE FACTORS OF INFLUENCE ON IT

The article highlights the essence of the concept of image and the image of a teacher of a higher education institution, analyzes scientific works devoted to this issue, highlights the results of a questionnaire survey and interviews, which made it possible to determine the respondents' vision of those qualities and traits that should be inherent in teachers of higher education institutions.

In order to assess the closeness of the connection between the specified features, the correlation coefficient of Spearman's ranks was calculated and its value was checked for the significance of the connection. In particular, it was determined how important it is for students that the teacher has a scientific degree and title; own scientific articles, manuals and textbooks; and how important it is for the teacher to be a practitioner. It was found out whether students pay attention to how the teacher communicates with other teachers and students, how the teacher answers students' questions and whether it is important for them when there is contact with the teacher on social networks and the latest technologies are used in the educational process; do students pay attention to how the teacher reacts to the opposite opinion, what are his manners in the process of interaction in the environment of colleagues and students, what appearance of the teacher impresses students more, etc.

The importance (on the basis of a rank scale) of image characteristics indicated personally (answers to open questions) by both male and female respondents was determined. The following main characteristics of the image of a teacher of a higher education institution were noted: self-confident professional; has a love and flair for teaching; is able to convey information, interest, capture the attention of students; is able to clearly explain tasks and their evaluation criteria; objective and impartial; punctual, responsible in fulfilling commitments and keeping one's word; friendly and open in communication; sociable, with a sense of humor; able to consider the psychological characteristics of students; has a suitable appearance.

Keywords: image of a higher school teacher, pedagogical image, educational process, selective observation, questionnaire survey, interviewing, respondents, characteristics of the image of a higher school teacher, assessment of image characteristics.

Матеріал надійшов 30.07.2022

Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)